

PUNCTE DE VEDERE ALE GUVERNULUI

Nr. crt.	TITLU PROPOUNERE LEGISLATIVĂ / NR. ÎNREGISTRARE/INIȚIATORI	OBIECT DE REGLEMENTARE	MINISTERE SI INSTITUȚII VIZATE	PUNCTUL DE VEDERE AL GUVERNULUI	MOTIVARE
21.	Propunere legislativă pentru modificarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și a Legii nr.286/2009 privind Codul penal B150/2015 L 315/2015 Bogdan Gheorghe-Dănuț - deputat PSD; Ghiveciu Marian - deputat PSD; Manolache Marius - deputat PSD; Mocanu Adrian - deputat PSD; Rădulescu Cătălin-Marian - deputat PSD; Traicu Rodin - deputat PSD; Uricec Eugen Constantin - deputat PSD	Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea Codului de procedură penală și a Codului penal. Inițiatorii își motivează demersul legislativ invocând faptul că „Ori de câte ori apar evenimente care necesită schimbarea politicii penale, legiuitorul are sarcina de a modifica și crea norme juridice care să pună în acord legislația actuală în mod proporțional cu evoluția societății”.	• MJ	<u>nu susține</u> <u>propunerea</u> <u>legislativă</u>	Guvernul nu susține soluțiile preconizate prin inițiativa legislativă din considerentele menționate în adresa Ministerului Justiției nr. 35137/02.07.2015, anexată prezentului punct de vedere.

Anexă la p. 21 din
tabel selet, B 150/2015
(20 pagini)

Nr. 35.137102 06-2015

Către

Nr. 6710 /D.R.P.
Data 07.07.2015

DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚIA CU PARLAMENTUL

Domnului Eugen NICOLICEA
MINISTRU DELEGAT PENTRU RELAȚIA CU PARLAMENTUL

Referitor: adresa dumneavoastră nr.3184 L/DRP referitoare la propunerea legislativă privind modificarea legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și a Legii nr.286/2009 privind Codul penal (Bp.nr.150/2015)

Stimate domnule ministru,

Urmare adresei dumneavoastră nr.3184 L/DRP din 22.04.2015 referitoare la propunerea legislativă privind modificarea legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și a Legii nr.286/2009 privind Codul penal (Bp.nr.150/2015) inițiată de o serie de deputați PSD, vă comunicăm următoarele:

Ministerul Justiției a transmis propunerea legislativă spre opinie instituțiilor reprezentative pentru sistemul judiciar. Răspunsurile primite, anexate prezentei Note confirmă la modul general punctul de vedere emis de Ministerul Justiției.

Observații cu caracter general:

Cu privire la propunerea legislativă menționată, precizăm, cu caracter general, faptul că intervenția pe noile coduri, în special pe Codul Penal și pe Codul de procedură penală trebuie să fie efectuată în mod structurat, să fie coerentă și să corespundă politicilor penale și procesual-penale recent adoptate prin însăși adoptarea acestor coduri.

Din această perspectivă, orice propuneri care, prin esența lor, se îndepărtează de la politicile de legiferare recent adoptate trebuie discutate aprofundat cu toți factorii implicați, deoarece o schimbare de abordare, de politică penală are puternice implicații asupra întregului sistem judiciar, la mod special, și asupra întregii societăți românești, la modul general. Prin urmare, nu suntem de acord cu cele susținute în expunerea de motive referitor la nevoia de modificare a legislației fără de care o societate ar persista în conservatorism ce poate crea un pericol de îndreptare spre o societate de tip autoritar, în condițiile în care recent au fost promovate în materie penală două noi coduri, două legi de punere în aplicare a

acestor coduri – care au modificat câteva sute de legi speciale, trei legi de executare a pedepselor privative și neprivative de libertate, precum și alte acte normative necesare implementării.

Astfel, apreciem că la numai un an de la intrarea în vigoare a întregului pachet legislativ aferent materiei penale, procesual-penale și execuțional-penale este destul de dificil a susține necesitatea intervenirii legislative și schimbării de optică pe unele instituții importante, fiind necesară o analiză aprofundată a nevoii reale de schimbare. Aceasta, cu atât mai mult cu cât efectele noului Cod penal, de exemplu, nu sunt încă pe deplin cuantificabile și analizabile deoarece în materie penală, așa cum se cunoaște, este aplicabil principiul legii penale mai favorabile, prin urmare sunt relativ puțin cauze care, într-un an de la intrarea în vigoare a codurilor, să fie supuse în integralitatea noilor reglementări.

Față de propunerile formulate, atât D.N.A., cât și D.I.I.C.O.T. au subliniat următoarele:

"Adoptarea propunerii ar diminua semnificativ eficiența Direcției (...) și ar afecta în mod sever statutul procurorilor în cadrul sistemului judiciar. Apreciam că majoritatea propunerilor pun sub semnul îndoielii imparțialitatea procurorilor și prezumă exercitarea cu rea credință a funcției de urmărire penală.

De asemenea, aceste propuneri vizează îngreunarea și întârzierea efectuării actelor de urmărire penală, precum și crearea unor situații favorabile persoanelor cercetate, în special persoanelor cercetate pentru infracțiuni de corupție.(...) Interesul excesiv manifestat prin propunerile formulate vizează în principal persoana cercetată pentru comiterea unor fapte penale în defavoarea persoanelor vătămate (...).

Modificarea cadrului legislativ în regim de urgență și în lipsa unor analize obiective care să ateste o nevoie socială imperioasă este nejustificată, având în vedere că noile coduri au fost adoptate recent de parlament în urma unor dezbateri îndelungate, care au implicat toate părțile interesate.

Legislația penală trebuie să realizeze un echilibru între nevoia societății de a trage la răspundere toate persoanele care au săvârșit infracțiuni și drepturile fundamentale ale persoanelor cercetate, însă modificările propuse ar altera acest echilibru și ar îngreuna identificarea și pedepsirea infractorilor.

Dispozițiile actuale protejează drepturile fundamentale ale persoanelor într-o manieră care corespunde standardelor Convenției Europene a Drepturilor Omului, astfel încât nu se justifică adoptarea unor noi standarde care nu au corespondent în tradiția juridică română sau în legislațiile altor state europene.

Pe de altă parte, stabilirea unor reguli de procedură exclusiv pentru procuror, nu și pentru ceilalți participanți la procesul penal care exercită aceleași atribuții, este atipică și indică faptul că propunerea urmărește limitarea capacității investigative a organelor de urmărire penală."

De asemenea, în data de 26 mai a.c., **Plenul Consiliului Superior al Magistraturii** a formulat un punct de vedere nefavorabil față de propunerea legislativă privind modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

Observații punctuale:

A. Modificările propuse la Codul de procedură penală

1. Se propune modificarea art.102 – **Aprecierea probelor și art.396 - Rezolvarea acțiunii penale**, în sensul înlocuirii sintagmei **dincolo de orice îndoială rezonabilă** cu **în afara oricărei îndoieli**. Se motivează această propunere prin faptul că magistratul ar putea să pronunțe o condamnare deși încă are dubii, aspect care vine în contradicție cu prevederile art.4 alin.(2) care reglementează principiul *in dubio pro reo*. Apreciem că justificarea nu este una convingătoare, din contră textele sunt corelate, orice îndoială profită suspectului sau inculpatului, aprecierea probelor sau rezolvarea acțiunii penale intervenind, precum e și firesc, dincolo de orice îndoială rezonabilă – sintagmă consacrată european și internațional și față de care nu au existat interpretări contrare sau negative. Trebuie menționat faptul că acest criteriu al probatoriului este folosit nu numai de numeroase sisteme procesual-penale naționale dar și de către organisme jurisdicționale internaționale în evaluarea, de exemplu, a cauzelor privind încălcarea drepturilor omului – a se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Curtea Interamericană pentru Drepturile Omului sau Curtea Internațională de Justiție¹. A consacra legislativ dispunerea condamnării când dincolo de orice îndoială ar însemna un probatoriu *ad absurdum* și, într-un final, neîmplinirea actului de justiție.

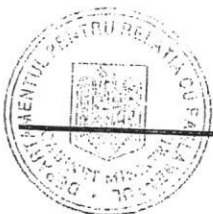
De altfel, așa cum au subliniat D.N.A. și D.I.I.C.O.T. în adresele lor, *"În toate sistemele moderne de drept, prezumția de nevinovăție a inculpatului corespunde obligației acuzării de a dovedi săvârșirea infracțiunii „dincolo de orice îndoială rezonabilă”. Acest concept, care a fost fundamentat în literatura juridică în secolul al XVIII-lea și se regăsește formulat expres în legislația și jurisprudența mai multor state (Franța, Marea Britanie, Statele Unite) și a Curții Europene a Drepturilor Omului, echivalează cu convingerea judecătorului că inculpatul a săvârșit infracțiunea de care este acuzat.*

Orice îndoială rezonabilă se interpretează în favoarea inculpatului, ca o expresie a prezumției sale de nevinovăție."

2. În ceea ce privește propunerea de modificare a art.106 pentru **includerea obligativității înregistrării cu mijloace tehnice audio-video a audierilor** efectuate de organele judiciare, apreciem că aceste texte sunt nenecesare. Astfel, subliniem, în primul rând, faptul că, indiferent de efectuarea sau nu a înregistrării audio-video consemnarea declarațiilor în scris tot trebuie să fie efectuată, aceasta reprezentând mijlocul de probă cuprins la dosar, iar nu înregistrarea audio-video. Această înregistrare – a cărei posibilitate este și acum cuprinsă în cod (art.110 alin.5), însă nu cu un caracter obligatoriu și în nici un caz sub sancțiunea nulității, nu este destinată a se constitui mijloc de probă ci a garanta efectuarea procedurilor cu deplina respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului astfel cum sunt acestea reglementate pentru cursul procesului penal. De altfel, și la nivel european înregistrarea audio-video este

¹ A se vedea, cu titlu de exemplu, Corfu Channel Case, UK vs. Albania 9.04.1949 pentru ICJ, Irlanda vs. UK, 2978 pentru CEDO, Neira Alegria y Otros, 19.01.1995 pentru Curtea Interamericană.

percepută, pe de o parte, ca un mijloc de garantare a corectitudinii în anchetă a organelor judiciare, iar pe de altă parte, ca o modalitate de asigurare a unui proces echitabil prin protejarea intereselor unor persoane vulnerabile – a se vedea situația înregistrării declarațiilor unei victime minore, în vederea evitării revictimizării nenecesare a acesteia prin reaudieri succesive ulterioare, ori în cadrul procedurilor specifice de protejare a unor martori amenințați. Trebuie menționat, în context, faptul că o sancțiune cum este cea propusă, de neadministrare a probei în lipsa mijloacelor audio-video necesare ar fi disproporționată față de scopul urmărit, și anume acela de asigurării unei proceduri penale în condiții judicioase.

În plus, astfel cum subliniau D.N.A. și D.I.I.C.O.T. în adresele lor, urmărirea penală în cazul infracțiunilor aflate în competența exclusivă a D.I.I.C.O.T. sau a D.N.A. se desfășoară adeseori în regim de urgență, prin audieri concomitente sau efectuate la locul săvârșirii unei infracțiuni, astfel încât există situații în care nu se poate realiza înregistrarea declarațiilor din motive tehnice. Anularea acestor declarații, în lipsa oricărei vătămări, nu se justifică și poate avea ca efect doar imposibilitatea tragerii la răspundere penală a unor infractori.

3. În sfârșit, în ceea ce privește acordarea de asistență judiciară din oficiu în toate cauzele penale, deși propunerea este una generoasă, precizăm că, la acest moment, nu avem suficiente date și informații cu privire la un eventual impact bugetar dar și de resurse umane pentru a-l putea susține. Reiterăm faptul că, potrivit standardelor Curții Europene a Drepturilor Omului², art. 6 alin.(3) lit.c) din Convenția garantează dreptul la o apărare adecvată, fie în persoană, fie prin intermediul unui avocat, acest drept fiind întărit de o obligație din partea statului de a acorda asistență juridică gratuită în anumite cazuri. De altfel, exercitarea dreptului la o apărare efectivă se realizează prin componentele sale, identificate de jurisprudența CEDO – acordarea timpului și facilităților necesare, prin dreptul de a se apăra în persoană sau de a fi asistat de un avocat, dacă este cazul, din oficiu, respective dreptul de a pune întrebări martorilor acuzării sau de a obține audierea acestora. Apărarea din oficiu, prin urmare, se va dispune numai dacă persoană supusă procedurilor judiciare nu își poate asigura această apărare, singură sau prin reprezentant ales, iar natura și gravitatea eventualei sancțiuni o impun. Cităm, cu titlu de exemplu, dintr-o cauză la CEDO privind România³, în care instanța de contencios european a precizat următoarele:

"225. Curtea reamintește și faptul că, dacă îi recunoaște oricărui acuzat dreptul „să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător (...)", art. 6 § 3 c) din Convenție nu precizează condițiile de exercitare a acestui drept. Astfel, el le lasă statelor contractante dreptul să aleagă mijloacele potrivite pentru a permite sistemului lor judiciar să îl garanteze; sarcina Curții constă în a cerceta dacă metoda pe care au ales-o respectă cerințele unui proces echitabil. 226. Din acest motiv, statului nu i se poate imputa răspunderea pentru orice deficiență a asistenței din partea unui avocat numit din oficiu sau ales de acuzat. Din independența baroului față de stat rezultă faptul că organizarea apărării aparține, în mare parte, acuzatului și avocatului său, numit din oficiu cu titlu de asistență judiciară sau

² A se vedea, de exemplu, cauza Artico vs. Italia, Hotărârea CEDO din 13 mai 1980.

³ Cauza Rupa (nr.1) c. României Hotărârea din 16 decembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 562 din 10 august 2010.

retribuit de clientul său (Cuscani împotriva Regatului Unit, nr. 32.771/96, § 39, 24 septembrie 2002)."

Prin urmare, apreciem că actualul sistem de acordare a asistenței judiciare din oficiu potrivit Codului de procedură penală este corespunzător cerințelor europene și nu necesită modificări. În plus, așa cum am arătat, se impune efectuarea unei analize aprofundate de impact și a posibilității financiare de a susține o astfel de propunere.

4. Pentru considerentele mai sus-menționate nu suntem de acord cu propunerea de **abrogare a art.110 alin.(5)** – care reglementează posibilitatea și nu obligativitatea înregistrării audio-video, **nici a alin.(4) a art.111**, care se referă la posibilitatea înregistrării declarațiilor victimelor, **respectiv a alin.(2) al art.123** care se referă la înregistrarea declarațiilor unor categorii de martori.

5. Se propune modificarea **art.131** în sensul impunerii **obligativității confruntării** dacă aceasta este solicitată de suspect sau de inculpat în apărarea sa. Cu privire la acest aspect, precizăm încă de la început faptul că în materia probelor în mod excepțional codul impune administrarea unei anumite probe, de exemplu în cazul infracțiunilor comise de minorii cu vârsta între 14 și 16 ani, în cazul uciderii sau vătămării copilului nou-născut ori a fătului de către mamă, când, în considerarea situației specifice a suspectilor sau inculpaților, codul impune efectuarea unei expertize medico-legale psihiatrice. Pentru majoritatea covârșitoare a celorlalte situații însă codul numai enumeră probele și mijloacele de probă existente și la care atât apărarea cât și organele judiciare pot apela. De altfel administrarea unei probe este supusă criteriilor menționate în art.100 și care țin de relevanța, necesitatea, posibilitatea și legalitatea administrării unei probe. Trebuie reținut faptul că întregul proces penal este supus cerințelor caracteristice unui proces echitabil și, printre acestea, cerinței desfășurării procedurii într-un termen rezonabil. A impune, prin lege, ca, în toate cauzele în care suspectul sau inculpatul o cere să se organizeze confruntări poate determina, pentru situații și cauze complexe, cu elemente de extraneitate în care acest lucru ar fi greu de realizat, sau în cele cu multe părți în cauză și în condițiile în care declarațiile nu sunt contradictorii, o nerespectare a principiului celerității cu încălcarea, implicită, a art.6 al Convenției europene a drepturilor omului.

Mai mult, așa cum sublinia și D.I.I.C.O.T. în adresa sa, "pentru infracțiunile instrumentate de D.I.I.C.O.T. se ridică problema admisibilității în principiu a confruntării inculpatului cu persoana vătămată în cazul unor infracțiuni de violență, trafic de persoane, martori cu identitate protejată, investigatori sub acoperire etc., pentru aceste spețe existând reglementări speciale de protecție a părților în procesul penal (victimele traficului de persoane, victimele traficului de minori, martori vulnerabili etc., în acest sens fiind Directiva 2012/29 /UE a Parlamentului European din 25.10.2012, precum și Directiva 2011/36/UE)".

6. În ceea ce privește propunerea de modificare a **art.139 alin.(4)** în sensul excluderii posibilității efectuării supravegherii tehnice între avocat și persoana pe care o reprezintă sau o asistă nu poate fi reținută în forma propusă. Este adevărat, însă, că situația trebuie să fie una absolut excepțională, de altfel Codul de procedură penală precizează caracterul excepțional al acestei situații precum și

măsurile suplimentare care trebuie luate în astfel de situații față de materialul obținut urmare supravegherii tehnice.

În plus, astfel cum arată D.N.A. și D.I.I.C.O.T., "modificarea art. 139 alin. 4 C.pr.pen. prin excluderea raportului dintre avocat și suspect dintre cele care pot forma obiectul supravegherii, chiar atunci când aceștia pregătesc săvârșirea unei infracțiuni, echivalează practic cu reglementarea unei impunități pentru anumite categorii de persoane. Reglementarea propusă vine în contradicție cu dispozițiile actuale ale art. 114 alin.3 C.pr.pen."

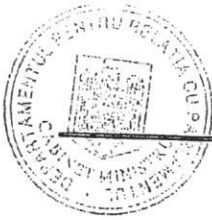
În acest mod, un contract de asistență juridică încheiat cu caracter formal ar atrage imposibilitatea absolută a interceptării convorbirilor dintre părțile contractului, care ar putea astfel săvârși împreună orice infracțiuni, cunoscând că nu pot fi trași la răspundere."

7. Se propune **abrogarea art.141** motivându-se propunerea prin aceea că instituția de drept comun în materie, reglementată la art.140, oricum prevede derularea cu celeritate a procedurii, alineatul (3) al acestui articol precizând că organul judiciar se pronunță asupra cererii în aceeași zi. Recunoscând faptul că celeritatea este caracteristică procedurii în această materie, nu trebuie neglijată însă situația, semnalată de organele judiciare de aplicare a legii, în care timpul de reacție aflat la dispoziția acestora este mult mai scurt și nu permite formularea cererii potrivit procedurii obișnuite fiind necesară apelarea la procedura, excepțională, de urgență. Acest lucru a fost semnalat, de altfel, și de DNA în adresa sa de răspuns, în care se arată că în unele situații, de investigare a unor infracțiuni de luare de mită sau de omor, o întârziere de câteva ore poate determina pierderea momentului operativ și, implicit, imposibilitatea tragerii la răspundere penală a persoanelor.

8. În ceea ce privește propunerile formulate pe marginea **art.173 – numirea expertului**, nu le vedem utilitatea deoarece, pe de o parte, ele reiterează dreptul părții de a-și propune un expert care să asiste la efectuarea expertizei, aspect care se află reglementat în sistemul procesual-penal român de mai bine de 15 ani și care nu a ridicat probleme de aplicare practică, iar pe de altă parte se propune ca instituțiile prevăzute de lege și nu organele judiciare să desemneze experții, aspect cu care nu putem fi de acord deoarece, ca regulă, organul judiciar este cel care este însărcinat cu administrarea actului de justiție, el este responsabil cu îndeplinirea tuturor activităților menite să contribuie la aceasta, de la desemnarea experților până la citarea părților ș.a.m.d. Singura excepție admisă, iar autorii propunerii legislative nu o contestă, este cea a sistemului medico-legal, respectiv a institutelor sau laboratoarelor de specialitate în care, într-adevăr, datorită structurii acestor organisme și a reglementărilor bine-definite, este posibilă solicitarea de a se desemna experți.

9. Nu susținem, de asemenea, propunerea formulată pe marginea **art.175** deoarece apreciem că un expert, în desfășurarea activității specifice, trebuie să se raporteze la absolut toate datele și informațiile disponibile, **a-i interzice, sub sancțiunea nulității, raportarea la constatarea efectuată anterior** în aceeași cauză înseamnă, practic, a-l împiedica în desfășurarea activității, aceasta cu atât mai mult cu cât, potrivit alin.(9) al art.172, constatările sunt dispuse atunci când

există pericol de dispariție a unor mijloace de probă sau de schimbare a unor situații de fapt ori este necesară lămurirea urgentă a unor fapte sau împrejurări ale cauzei. De altfel în motivarea propunerii formulate la acest articol se arată că dacă expertul s-ar raporta la raportul de constatare "ar fi influențat, nu ar mai da dovadă de obiectivitate și ar exista suspiciunea rezonabilă că ancheta ar fi direcționată cu rea-credință de către procuror". Apreciem că un astfel de argument este departe de a susține o propunere legislativă, oricare ar fi aceasta, deoarece pornește de la premisa îndeplinirii cu rea-credință de către magistrați a sarcinilor de serviciu, în condițiile în care atât legile de organizare și funcționare a magistraturii la modul general cât și reglementările specific procesual-penal, la modul special, obligă magistrații la independență, imparțialitate, corectitudine, iar procurorii, în special, la strângerea și administrarea probelor atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. În sfârșit, în ceea ce privește propunerea formulată la art.178, apreciem că aceasta este nenesesară, în mod evident un raport de expertiză, ale cărui obiective sunt stabilite de organul judiciar, nu poate să cuprindă pronunțarea asupra vinovăției sau nevinovăției persoanei, aspect asupra căruia, de altfel, expertul nu este competent a se pronunța.

10. În ceea ce privește propunerea de modificare a art.202 de înlocuire a sintagmei *probe sau indicii temeinice din care rezultă suspiciunea rezonabilă* cu sintagma *probe concrete din care rezultă dincolo de orice îndoială*, precizăm că poziția noastră, exprimată, de altfel, și în contextual altor modificări propuse la acest articol, este de menținere a textului actual. Nu suntem de acord cu susținerea invocată în motivarea propunerii la acest articol că sintagmele actuale "intră în contradicție cu caracterul excepțional al măsurii preventive, permitând luarea unor asemenea măsuri numai pe bază de indicii sau suspiciuni". Din contră, caracterul excepțional al măsurilor privative de libertate este reflectat în numeroase texte ale Codului de procedură penală, de la cele de principiu – a se vedea art.9 alin.(2), până la reglementarea cu caracter general a acestor măsuri – art.202 în întregime și la reglementarea detaliată a fiecărei măsuri în parte - art. 209 și urm., art.223 și urm. În ceea ce privește sintagma de suspiciune rezonabilă, precizăm că aceasta este consacrată de foarte mult timp de CEDO. Astfel, precizăm cu titlu de exemplu, că instanța europeană a considerat următoarele:

"Rezonabilitatea" suspiciunilor pe care trebuie să se bazeze o arestare constituie un element esențial al protecției oferite de articolul 5 § 1 c) (art. 5-1-c) contra privărilor arbitrare de libertate. În acord cu Guvernul și Comisia, Curtea apreciază că existența suspiciunilor rezonabile presupune prezența unor fapte sau date susceptibile să convingă un observator obiectiv că individul în cauză ar fi putut comite infracțiunea. Ceea ce poate fi considerat „rezonabil” depinde în orice caz de ansamblul circumstanțelor.”⁴

Această interpretare a fost dată în numeroase cauze, inclusiv în cauze privind România, de altfel există numeroase decizii sau hotărâri CEDO pe România în care este analizată suspiciunea rezonabilă, prin urmare recurgerea la această sintagmă este pe deplin cunoscută de organele de aplicare a legii, nu vedem rațiunea pentru care s-ar recurge la eliminarea acesteia. Cităm, cu titlu de exemplu:

⁴ Cauza Fox, Campbell și Hartley c. Regatului Unit. Hotărârea CEDO din 30 august 1990.

"În ceea ce privește motivele care au justificat arestarea preventivă, Curtea reamintește că, pentru dispunerea unei arestări bazate pe suspiciuni rezonabile în conformitate cu articolul 5 § 1 c) nu se impune ca poliția să fi obținut probe suficiente pentru a susține acuzațiile, fie la momentul reținerii fie la dispunerea arestării preventive (...). Cerința ca suspiciunea să se bazeze pe motive plauzibile este un element esențial al protecției împotriva privării arbitrare de libertate. Cuvintele "suspiciune rezonabilă" presupun existența unor fapte sau informații care ar putea satisface un observator obiectiv că persoana în cauză ar fi putut comite infracțiunea (...)"⁵.

"Aceasta constată că, atunci când s-au dispus arestarea și detenția reclamantului, autoritățile s-au bazat pe înregistrări ale comunicațiilor sale telefonice, potrivit cărora acesta a încercat să influențeze martori. Or, astfel de informații au fost suficiente pentru a satisface un observator obiectiv că reclamantul ar fi putut comite o infracțiune (...). Rezultă că, prin urmare, această critică trebuie respinsă ca vădit nefondată, în conformitate cu articolul 35 §§ 3 și 4 din Convenție"⁶.

În plus, așa cum susțin D.N.A. și D.I.I.C.O.T. în punctul de vedere transmis, față de standardul de probațiune propus, efectul ar fi imposibilitatea dispunerii unei măsuri privative de libertate înaintea condamnării persoanei, ceea ce ar anula, practic, această măsură.

11. Pentru considerentele anterior prezentate nu putem fi de acord nici cu propunerea de modificare a art.223 – condițiile și cazurile de aplicare a măsurii arestării preventive.

12. Propunerea de modificare a art.209 este nenecesară, singurul element de noutate adus textului în vigoare este efectuarea unei trimiteri la art.106 alin.(4). În mod evident, însă, cu sau fără trimiterea la acest alineat articolele codului se citească corelate și coroborate, prin urmare respectarea acelui articol, ca și a tuturor celorlalte care au tangență cu această instituție este obligatorie.

13. Prin propunerile formulate la art.224 și art.225 se intenționează, așa cum se arată, de altfel, și în expunerea de motive, introducerea unor condiționalități pentru organele judiciare – procuror, respectiv judecător, astfel încât acestea, atunci când propun, respectiv dispun asupra arestării preventive, să nu țină cont de denunțul făcut de inculpat față de alte persoane, apreciindu-se că în prezent procurorii pot genera "abuz de putere în sensul condiționării aplicării măsurilor preventive în funcție de un denunț", iar judecătorii favorizează situația procesuală a denunțătorului prin neaplicarea unei măsuri preventive sau prin aplicarea uneia mai ușoară. Cu privire la această motivare, apreciem că aceasta nu este susținută sub nicio formă nici de textele existente ale Codului de procedură penală și nici de confirmarea vreunei practice judiciare de acest gen. Analizând și propunerea în concret formulată, precizăm, pe de o parte, că textele unui act normativ sunt formulate, de regulă, la afirmativ, este destul de greu a se enumera ce **nu trebuie**

⁵ Cauza Varga vs. România, Hotărârea CEDO din 01.04.2008.

⁶ Cauza Viorel Burzo vs. România, Decizia CEDO din 23.04.2002.

să fie luat în considerare în dispunerea unei măsuri de către un organ judiciar, iar pe de altă parte, faptul că, în deplină concordanță cu jurisprudența CEDO în această materie, motivele care pot sta la baza unei măsuri preventive sunt în mod indisolubil legate de persoana inculpatului, de circumstanțele personale ale acestuia, de conduita acestuia în cadrul procedurilor judiciare. În funcție de toate aceste elemente organului judiciar urmează a aprecia, în mod absolut individualizat, specific fiecărei persoane în parte și printr-o analiză distinctă efectuată cu caracter regulat, dacă se impune sau nu o măsură privativă de libertate. Textele Codului de procedură penală impun acest lucru și nu considerăm că trebuie modificate pe aceste aspecte.

De altfel, D.N.A. și D.I.I.C.O.T. au arătat în opiniile transmise, că atitudinea unei persoane este un element esențial pentru a aprecia situația acesteia, iar formularea unui denunț a fost considerată de legiuitor o cauză importantă de atenuare a pedepsei; această gravitate reflectându-se și la momentul alegerii unei măsuri preventive, și fiind în toate situațiile cenzurată de către judecătorul de drepturi și libertăți.

14. Se propun 3 modificări la **art.265 - mandatul de aducere**, toate vizând, în esență, imprimarea caracterului excepțional al emiterii unui mandat de aducere în absența unei citări anterioare și motivarea acestei excepții. Apreciem modificările necesare în contextul în care, pe de o parte, textele se citesc și se interpretează în ordinea reglementării paragrafelor în acest articol, în mod evident situația obișnuită este cea cuprinsă în alin.(1), alineatul (2) prezentând o particularitate fiind circumscrisă *interesului rezolvării cauzei*, iar pe de altă parte motivarea deciziei organului judiciar apare înscrisă atât în alin.(5) cât și în alin.(8) al aceluiași articol.

15. Se propune o modificare la **art. 542 - acțiunea în regres** în sensul înlocuirii caracterului facultativ cu un caracter obligatoriu, imperativ, al acțiunii în regres al statului împotriva persoanei care, cu rea credință sau din culpă gravă a provocat situația generatoare de daune sau împotriva instituției la care aceasta este asigurată pentru despăgubiri în caz de prejudicii provocate în exercițiul profesiei. Apreciem că acest aspect este suficient de bine reglementat în actualele prevederi ale Codului de procedură penală, de altfel o răspundere obiectivă neputându-se impune în nicio situație, toate cauzele generatoare de prejudicii pentru statul român urmând a fi analizate individual și, în condițiile expres reglementate de cod dar și de alte legi speciale și urmând a genera acțiuni în regres dacă este cazul. A modifica în sensul celor propuse înseamnă, așa cum constata și DNA în punctul său de vedere, înseamnă a crea un text care poate genera jurisprudență și interpretări neunitare și poate fi perceput ca o formă de presiune asupra magistraților. Nu trebuie ignorat faptul că în înfăptuirea actului de justiție există reguli și proceduri clare de sancționare procedurală a eventualelor erori sau aprecieri diferite a elementelor de fapt și de drept deduse judecătii, forma extremă a tragerii la răspundere individuală a organelor judiciare pentru cele săvârșite în exercitarea sarcinilor de serviciu având un caracter absolut excepțional – una din formele fundamentale de garantare a independenței puterii judecătorești recunoscută atât la nivel național – a se vedea art. 52 alin. (3) din Constituția României și legi speciale, cât și prin standardele europene și internaționale în materia garantării independenței autorității judecătorești – a se vedea Carta europeană privind statutul

judecătorilor.

16. În ceea ce privește textul propus în completare la **art.591 alin.(2)** astfel încât expertiza medico-legală să fie obligatorie dacă înscrisurile medicale atestă existența unei boli incurabile, acesta este, în cel mai bun caz, nenecesar, dacă nu cumva poate determina o interpretare *per a contrario* în sensul că în celelalte cazuri nu s-ar putea dispune o astfel de expertiză, în fapt, textul alin.(2) al acestui articol, ca și în textul literei a) a alin.(1) al art.589 se arată foarte clar că este obligatorie expertiza medico-legală în toate situațiile în care se solicită amânarea sau întreruperea executării pedepsei, indiferent de boala invocată, câtă vreme aceasta nu poate fi tratată în rețeaua sanitară a Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Se propune, totodată, ca pentru persoanele care suferă de o boală *incurabilă* în stadiu avansată care ar putea duce la decesul persoanei, să se dispună întreruperea executării pedepsei pentru cel puțin 6 luni.

În ceea ce privește executarea pedepsei închisorii de către persoanele care suferă de boli grave sau incurabile, dacă această sancțiune a fost dispusă de instanța de judecată, ea reprezintă aprecierea obiectivă și independentă a organului judiciar asupra urmare individualizării pedepsei și, pentru acest considerent, legiuitorul nu poate interveni în a impune o schimbare a acestei hotărâri. Există, desigur, principii și standarde europene și internaționale care vizează condițiile de detenție, care sunt reflectate în legislația română atât în Codul de procedură penală cât și în Legea nr.245/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, și care prezintă cerințe distincte atunci când persoanele, condamnate la executarea unei sancțiuni penale prin privare de libertate, au probleme de sănătate. Aceasta este și rațiunea pentru care statele sunt obligate, de altfel, să asigure accesul la un sistem medical care să ofere, în condiții cât mai apropiate de cele oferite persoanelor neprivative de libertate, accesul la actul medical. Pentru aceste considerente este constituită o direcție medicală a cărei activitate este de asigurare a asistenței medicale în concordanță cu reglementările în vigoare ale Ministerului Sănătății Publice și cu recomandările internaționale privind tratamentul persoanelor aflate în detenție.

Referitor la bolile grave, cornice sau incurabile, trebuie precizat că nu există un criteriu unic aplicabil tuturor și în funcție de care să existe o delimitare obiectivă, așa cum se propune, a persoanelor care suferă de aceste boli de restul persoanelor. Astfel, există o serie de boli incurabile care pot fi menținute la un anumit nivel de manifestare, pacientul putând să-și desfășoare activitatea fără probleme – diabetul zaharat, astmul bronșic, anumite forme de cancer. Există, de asemenea, alte tipuri de boli incurabile care, deși degenerative, sunt tratate medical și se acceptă, inclusiv prin standarde europene și internaționale în materie⁷, că executarea unei pedepse privative a persoanelor care suferă de aceste boli nu este neconformă cu standardele privind evitarea tratamentul inuman sau degradant câtă vreme se asigură în cadrul asigurării detenției, tratamentul medical corespunzător. Sunt, astfel, programe constituite atât la nivel național cât și în cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor dedicate tratării pacienților care suferă de astfel de boli, cum ar fi Programul Național de Sănătate (HIV/SIDA, TBC) care permit tratarea în

⁷ De exemplu, Recomandarea Comitetului de Miniștri nr. Rec(2006)2 din 11 Ianuarie 2006 referitoare la Regulile Penitenciare Europene.

sistemul penitenciar a deținuților care suferă de astfel de boli. Acesta este și motivul pentru care art.589 face referire la acele boli care nu pot fi tratate în sistemul penitenciar. Menționăm, cu titlu de exemplu, faptul că au existat chiar cauze românești la CEDO în care instanța europeană a constatat că administrația penitenciară a acordat asistența medicală necesară și specifică unei boli incurabile și nu a avut loc încălcarea art.3 ale Convenției europene⁸.

În sfârșit, trebuie precizat că actual text al codului este mult mai generos deoarece permite amânarea sau întreruperea executării pedepsei pentru persoanele care suferă de boli ce nu pot fi tratate indiferent de caracterul acestor boli și, în mod evident, fără iminența intervenției decesului. Pentru considerentele mai sus prezentate nu sunt de acord nici nu propunerile formulate în această materie.

B. Modificările propuse la Codul penal

1. Cu privire la modificarea propusă la **art. 39 alin.(1) lit.b) din Codul penal**, prin care se urmărește modificarea pedepsei în cazul concursului de infracțiuni⁹ [„b) când s-au stabilit numai pedepse cu închisoare, se aplică pedeapsa cea mai grea, care poate fi sporită până la maximul ei special;”], apreciem că aceasta este nejustificată, fiind, de asemenea, în dezacord cu celelalte prevederi legale care reglementează pedeapsa în caz de concurs de infracțiuni.

Regimul sancționator în cazul concursului de infracțiuni devine mult mai îngăduitor în opinia inițiatorilor numai în cazul în care instanța a stabilit numai pedepse cu închisoarea. În cazul descris la art. 39 alin.(1) lit.c), când s-au stabilit numai pedepse cu amendă, textul de lege nu a mai fost considerat extrem de sever și nici nu s-a mai considerat că amendă astfel aplicată va depăși maximul special al amenzi (raționamentul folosit de către inițiatori pentru a justifica relaxarea regimului sancționator în cazul concursului de infracțiuni, dacă s-au aplicat mai multe pedepse cu închisoarea).

Practic, prin modificarea propusă, un infractor, indiferent de numărul de infracțiuni pentru care a fost condamnat la pedeapsa închisorii va executa întotdeauna cel mult maximul prevăzut de lege pentru infracțiunea cea mai gravă, fără posibilitatea acordării vreunui spor de pedeapsă și de a reflecta în vreun mod pericolul sporit al unei asemenea persoane, creându-se în acest fel o situație nejustificată de blândă pentru unii infractori.

Or, după cum semnalează Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, dacă se ajunge la modificarea conform formei propuse, există riscul real de creare a ideii de impunitate pentru persoanele care săvârșesc mai multe infracțiuni în concurs – acesta fiind încurajate să comită în continuare infracțiuni, mai degrabă decât descurajate, în condițiile în care știu că nu pot fi sancționate decât până la maximul prevăzut de lege doar pentru una dintre acestea.

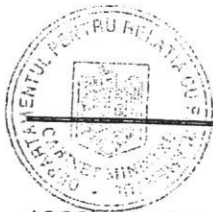
Modificarea propusă este mult mai favorabilă persoanelor condamnate pentru concurs de infracțiuni, chiar și prin raportare la Codul penal anterior (din

⁸ Decizie cu privire la admisibilitatea cererii nr. 40155/02 în cauza I. T. vs. România, 21 noiembrie 2005.

⁹ În prezent textul are următorul cuprins: „(1) În caz de concurs de infracțiuni, se stabilește pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte și se aplică pedeapsa, după cum urmează: (...)”

b) când s-au stabilit numai pedepse cu închisoare, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite;”

1968). Astfel, potrivit art. 44 din Codul penal din 1968, când s-au stabilit numai pedepse cu închisoare, se aplică pedeapsa cea mai grea, care poate fi sporită până la maximul ei special, iar când acest maxim nu este îndestulător, se poate adăuga un spor de până la 5 ani.

În acest mod, persoane care în prezent ar primi pedepse de 15 - 20 de ani de închisoare ca urmare a cumulării pedepselor aplicate (pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă o treime din celelalte pedepse), s-ar afla în situația în care pedeapsa finală nu ar putea depăși 7 ani de închisoare.

De altfel, aceasta este și poziția transmisă Ministerului Justiției de către D.N.A. și D.I.I.C.O.T., care au mai arătat următoarele:

"În regimul vechiului Cod penal, maximul special putea fi sporit cu până la 5 ani, iar în regimul actual cumulul pedepselor este aritmetic și limitat doar de maximul general, astfel încât forma propusă reprezintă cea mai blândă variantă posibilă pentru infractor". Concepția noului cod se bazează pe sancționarea mai severă a pluralității de infracțiuni, fie că este vorba de recidivă, fie că este vorba de concursul de infracțiuni. Sporul trebuie să rămână obligatoriu, dar pedeapsa rezultantă ar fi limitată dacă se depășește maximul special încă o dată, pentru infracțiunea cea mai gravă. În vechea reglementare se ajungea ca pedeapsa rezultantă pentru un concurs de infracțiuni să fie doar ușor sporită, în mod excepțional față de situația comiterii unei singure infracțiuni de același tip.

Cu privire la argumentul inițiatorilor privind faptul că prin aplicarea acestui sistem cu spor fix se depășește maximul legal al pedepsei închisorii, acesta nu este justificat și ignore faptul că aplicarea pedepselor trebuie să respecte sistemul legalității sancțiunilor de drept penal (art. 3 din Codul penal), ceea ce, în cazul de față, semnifică imposibilitatea aplicării efective a unei pedepse pentru concurs de infracțiuni care să depășească maximul general al pedepsei închisorii – 30 de ani, astfel cum acesta este prevăzut la art. 60 din Codul penal.

Subliniem că reglementarea actuală, propusă de Codul penal, care sistemul cumulului juridic cu spor obligatoriu și fix a fost apreciată de către literatura juridică de specialitate ca fiind mai conformă cu realitățile din țara noastră în ceea ce privește fenomenul infracțional și evoluția lui, deoarece înăsprește în mod obligatoriu pedeapsa aplicată pentru concursul de infracțiuni. Dacă în reglementarea Codului penal anterior în această ipoteză a concursului de infracțiuni, sporul de pedeapsă era facultativ și cuprins între anumite limite, acum, în baza noului Cod penal, acest spor este fix și obligatoriu. Prin această prevedere, instituția concursului de infracțiuni devine mai puternică în lupta pentru prevenirea și combaterea fenomenului infracțional. Această nouă reglementare a sancționării concursului de infracțiuni reflectă faptul că în plan juridic concursul de infracțiuni apare ca o cauză de agravare a pedepsei.

În consecință, apreciem că nu se justifică modificarea propusă, în concepția Codului penal sporul trebuind să rămână obligatoriu, **reglementarea unui sistem sancționar mai favorabil chiar față de Codul penal din 1968 fiind inaptă să asigure prevenția prin norma legală.**

2. Cu privire la conținutul **art. 154 alin.(1) lit.c)-e) din Codul penal** se propune micșorarea termenelor de prescripție¹⁰ [„c) 6 ani, când legea prevede

¹⁰ În prezent textul are următorul cuprins: „(1) Termenele de prescripție a răspunderii penale sunt: (...)”

pentru infracţiunea săvârşită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depăşeşte 10 ani; d) 4 ani, când legea prevede pentru infracţiunea săvârşită pedeapsa închisorii mai mare de un an, dar care nu depăşeşte 5 ani; e) 2 ani, când legea prevede pentru infracţiunea săvârşită pedeapsa închisorii care nu depăşeşte un an sau amenda."].

De remarcat că şi această modificare propune crearea unui regim mai favorabil persoanelor care au săvârşit infracţiuni, atât prin raportare la prevederile actualului Cod penal, dar şi prin raportare la reglementarea anterioară – Codul penal din 1968.

După cum susţine şi Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi D.I.I.C.O.T., o astfel de modificare ar atrage imposibilitatea tragerii la răspundere penală pentru numeroase infracţiuni grave şi ar fi contrară interesului general al societăţii, contextul actual nejustificând în niciun fel o astfel de măsură.

Potrivit punctului de vedere transmis Ministerului Justiţiei de către D.N.A., modificarea termenelor de prescripţie a răspunderii penale ar atrage imposibilitatea tragerii la răspundere penală pentru numeroase infracţiuni grave. Astfel, în multe cazuri, săvârşirea unei infracţiuni de corupţie este denunţată organelor judiciare după mai mulţi ani de la consumarea faptei, de regula după ce funcţionarul public nu mai ocupă poziţia de care s-a folosit la săvârşirea infracţiunii. Din această perspectivă faptele de luare de mită săvârşite anterior anului 2009 ar fi în acest moment prescrise, deşi organele judiciare încă primesc sesizări cu privire la asemenea fapte.

Luând în considerare aceste împrejurări şi caracterul complex al cercetărilor efectuate în numeroase cauze de corupţie, există un risc real ca numeroase persoane să nu mai poată fi condamnate până la momentul intervenţiei prescrierii răspunderii penale.

Având în vedere caracterul complex al cercetărilor efectuate în numeroase cauze de evaziune fiscală, delapidare, contrabandă, în condiţiile existenţei unui grup infracţional organizat, există un risc real ca numeroase persoane să nu mai poată fi condamnate până la prescrierea răspunderii penale. (D.I.I.C.O.T.)

Mai mult decât atât, propunerea de modificare a art. 154 ignoră faptul că noul Cod penal a prevăzut limite sensibil mai mici de pedeapsă faţă de Codul penal din 1968, cu consecinţa reducerii termenelor de prescripţie, aşa încât nu se justifică o noua reducere a acestor termene la un an de la intrarea în vigoare a noii reglementări.

În consecinţă, apreciem că nu se justifică modificarea propusă, fiind necesară menţinerea termenelor de prescripţie actuale.

3. Referitor la modificarea **art. 183 din Codul penal**, respectiv majorarea limitei faţă de care o infracţiune este apreciată ca având consecinţe deosebit de

- c) 8 ani, când legea prevede pentru infracţiunea săvârşită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depăşeşte 10 ani;
d) 5 ani, când legea prevede pentru infracţiunea săvârşită pedeapsa închisorii mai mare de un an, dar care nu depăşeşte 5 ani;
e) 3 ani, când legea prevede pentru infracţiunea săvârşită pedeapsa închisorii care nu depăşeşte un an sau amenda."

grave¹¹ [„Prin consecințe deosebit de grave se înțelege o pagubă materială mai mare de 4.000.000 lei.”], apreciem că, **deși majorarea pragului constituie un aspect de oportunitate, modificarea propusă nu este susținută** nici de realitățile economice naționale, nici de evoluția practicii judiciare, care nu a evidențiat dificultăți în evaluarea gradului de pericol social al unor infracțiuni la care paguba materială era de peste 2 milioane de lei.

De altfel, **soluția cuprinsă în Codul penal nu este singulară**, un prag similar fiind prevăzut și în legislația specială. Astfel, potrivit dispozițiilor **art. 9 alin.(2) și (3) din Legea nr. 241/2005** pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, dacă prin faptele de evaziune fiscală s-a produs un prejudiciu mai mare de 100.000 euro, în echivalentul monedei naționale [aprox. 445.000 lei – n.n.], limita minimă a pedepsei prevăzute de lege și limita maximă a acesteia se majorează cu 5 ani, iar dacă s-a produs un prejudiciu mai mare de 500.000 euro, în echivalentul monedei naționale [aprox. 2.225.000 lei – n.n.], limita minimă a pedepsei prevăzute de lege și limita maximă a acesteia se majorează cu 7 ani.

După cum a subliniat Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, într-un an de zile de când Codul penal a intrat în vigoare, rata inflației s-a situat sub 3%, iar creșterea economică a fost de aprox. 4%, cifre ce nu justifică, din perspectiva motivelor inițiatorului, modificarea dispoziției în discuție.

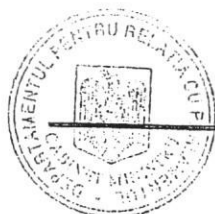
De asemenea, potrivit punctului de vedere transmis Ministerului Justiției de către D.N.A., prin creșterea cuantumului de la care consecințele sunt considerate deosebit de grave, cauzele aflate pe rol având ca obiect infracțiuni de abuz în serviciu cu un prejudiciu între 2 și 4 milioane de lei vor fi calificate **potrivit legii penale mai favorabile, cu consecința încadrării între limite de pedeapsa mai puțin grave și, implicit, cu reducerea termenelor de prescripție a răspunderii penale.**

4. Propunerea pentru art. 268 alin.(1) din Codul penal privește modificarea infracțiunii de inducere în eroare a organelor judiciare¹² prin majorarea limitelor de pedeapsă [„(1) **Sesizarea penală, făcută prin denunț sau plângere, cu privire la existența unei fapte prevăzute de legea penală ori în legătură cu săvârșirea unei asemenea fapte de către o anumită persoană, cunoscând că aceasta este nereală, se pedepsește cu jumătate din limitele special ale pedepselor cu închisoare ce corespund infracțiunilor ce fac obiectul denunțului sau plângerii.**”].

Cu privire la această propunere, evidențiem faptul că infracțiunea de inducere în eroare a organelor judiciare a fost reglementată pornind de la regândirea infracțiunii de denunțare calomnioasă din Codul penal din 1968 (a cărei pedeapsă era similar cu cea din Codul penal actual, respective închisoarea de la 6 luni la 3 ani). **Rațiunea acestei modificări a avut în vedere faptul că denunțarea calomnioasă în forma de bază, deși reglementată ca o infracțiune contra înfăptuirii justiției, nu reprezenta altceva decât o formă specială a infracțiunii de**

¹¹ În prezent textul are următorul cuprins: „Prin consecințe deosebit de grave se înțelege o pagubă materială mai mare de 2.000.000 lei.”

¹² În prezent textul are următorul cuprins: „(1) **Sesizarea penală, făcută prin denunț sau plângere, cu privire la existența unei fapte prevăzute de legea penală ori în legătură cu săvârșirea unei asemenea fapte de către o anumită persoană, cunoscând că aceasta este nereală, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.**”

calomnie, urmarea evidentă a acestei fapte fiind afectarea reputației unei persoane căreia i se impută, în mod nereal, săvârșirea unei infracțiuni.

În realitate sesizările mincinoase reprezintă mijloace insidioase prin care organele judiciare sunt determinate să efectueze investigații ori să desfășoare anumite proceduri de verificare a veridicității acestora ceea ce presupune o risipă de timp, energie, personal și resurse în instrumentarea unor cauze sortite din start eșecului – de exemplu se reclamă uciderea unei persoane aflate în viață, sustragerea ori distrugerea unui bun inexistent etc. - fapte care în prezent nu sunt incriminate.

În consecință, față de scopul incriminării, având în vedere că infracțiunea reprezintă o specie a calomniei, apreciem că nu se impune majorarea limitelor de pedeapsă.

În plus, argumentul inițiatorilor cu privire la riscul condamnării unor persoane nevinovate nu poate fi primit, deoarece el pleacă de la premise – falsă – că persoanele acuzate de săvârșirea unei infracțiuni prin denunț sau plângere vor fi condamnate numai pe baza acestor documente (plângere sau denunț), cu ignorarea faptului că instanța va pronunța condamnarea numai dacă apreciază ca aceste probe, coroborate cu alte probe din dosar, determină convingerea că persoana a săvârșit faptele de care este acuzată.

În același sens, de respingere a modificării propuse, este și punctual de vedere exprimat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, infracțiunea în discuție fiind apreciată că se integrează în întregime în peisajul infracțiunilor contra înfăptuirii justiției. În plus, limitele de pedeapsă sunt similar cu cele din Codul penal din 1968 (art. 259), în raport cu care nu s-a pus niciodată problema unor astfel de modificări.

5. Propunerea pentru completarea **art. 283 alin.(1) din Codul penal** cu un nou alineat – alin.(3) - privește introducerea unei variante asimilate a infracțiunii tip de represiune nedreaptă: „(3) **Reținerea sau arestarea ori aplicarea unei măsuri preventive neprivativă de libertate unei persoane, știind că nu există probe concrete din care să rezulte dincolo de orice îndoială că aceasta a săvârșit o infracțiune se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani și interzicerea dreptului de a ocupa o funcție publică.**”

Textul actual al infracțiunii de represiune nedreaptă reia, într-o manieră mai sistematizată, ipotezele cuprinse în Codul penal anterior (art. 268) și reglementează diferențiat din perspectivă sancționatorie faptele care au determinat trimiterea în judecată sau dispunerea unei pedepse neprivative de libertate de condamnarea sau dispunerea unei pedepse privative de libertate a unei persoane, știind că aceasta este nevinovată, pentru această ultimă ipoteză regimul sancționator cunoscând o agravare față de reglementarea anterioară.

După cum se poate observa, reglementarea actuală sancționează represiunea nedreaptă prin raportare la nevinovăția unei persoane, spre deosebire de modificarea propusă care sancționează practic aceeași conduită a organelor judiciare sancționată în prezent la alin.(1) și (2) însă prin raportare la faptul că autorul infracțiunii a știut că nu există probe concrete din care să rezulte dincolo de orice îndoială că aceasta a săvârșit o infracțiune.

Completarea propusă ignoră scopul măsurilor preventive (privative sau neprivative de libertate). Astfel, conform dispozițiilor art. 202 din Codul de

procedură penală, măsurile preventive pot fi dispuse dacă există probe sau indicii temeinice din care rezultă **suspiciunea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și dacă sunt necesare în scopul asigurării bunei desfășurări a procesului penal, al împiedicării sustragerii suspectului ori a inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată ori al prevenirii săvârșirii unei alte infracțiuni**. Nicio măsură preventivă nu poate fi dispusă, confirmată, prelungită sau menținută dacă există o cauză care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale. Orice măsură preventivă trebuie să fie proporțională cu gravitatea acuzației aduse persoanei față de care este luată și necesară pentru realizarea scopului urmărit prin dispunerea acesteia.

Or, față de scopul măsurilor preventive, este lesne de observat că acestea nu privesc convingerea organelor judiciare că față persoana în cauză nu există probe concrete din care să rezulte dincolo de orice îndoială că aceasta a săvârșit o infracțiune, o astfel de concluzie fiind evaluate pe parcursul fondului procesului penal și avută în vedere la pronunțarea soluției în cauza dedusă judecătii

Cu alte cuvinte, **potrivit punctului de vedere transmis Ministerului Justiției de către D.N.A.**, modificarea art. 283 și reglementarea infracțiunii de represiune nedreaptă prin referirea la condiția dincolo de orice îndoială are potențialul de a transforma orice magistrat într-un inculpat.

Ipotezele în care o persoană arestată preventiv inițial este ulterior eliberată, în urma administrării unor noi probe nu pot fi asimilate cu săvârșirea unei infracțiuni, ci sunt tocmai rezultatul unei bune funcționări a sistemului judiciar, care trebuie să strângă toate probele necesare aflării adevărului, și în apărare și în acuzare, și să își formeze opinia doar la final, pe baza coroborării tuturor probelor. (D.I.I.C.O.T.)

Măsurile preventive se dispun în cursul procesului penal, înainte de finalizarea cercetărilor, când nu se poate trage o concluzie definitivă despre vinovăția unei persoane. Pot fi situații în care probele administrate la un moment dat să justifice luarea unei măsuri preventive, după care să fie administrate noi probe care să demonstreze nevinovăția unei persoane.

Aceste ipoteze nu pot fi asimilate cu o infracțiune săvârșită de magistrat, ci sunt tocmai rezultatul unei bune funcționări a sistemului judiciar, care trebuie să strângă toate probele necesare aflării adevărului, și în apărare și în acuzare, și să își formeze opinia doar la final, pe baza întregului probatoriu.

Mai mult, așa cum arată și D.I.I.C.O.T. în punctul său de vedere, "atât în România, cât și în toate celelalte țări, există numeroase dosare complexe care nu pot fi finalizate în doi ani de la formularea sesizării. Audierea a zeci de persoane, realizarea de expertize sau formularea de comisii rogatorii internaționale nu pot fi finalizate în termen de doi ani, mai ales în condițiile codului actual, care prevăd numeroase formalități de administrare a acestor probe, de natură să întârzie soluționarea cauzei.

În acest mod, procurorul care lucrează în cadrul unei direcții specializate și căruia îi sunt repartizate mai multe asemenea cauze este supus automat riscului de a săvârși o infracțiune, efectul fiind că niciun magistrat nu va mai fi stimulat să lucreze în cadrul unei asemenea structuri.

Pe de altă parte, formularea de către organul judiciar de promisiuni unei persoane pentru a o determina să dea declarații este deja incriminată în cadrul infracțiunii de cercetare abuzivă, prev. de art. 280 C.pen. Cât privește introducerea unui articol nou art.296¹ Cod penal, apreciem că infracțiunea propusă intră în

contradicție cu principiul liberei aprecieri a probelor, dreptul la apărare al inculpatului presupune că are dreptul de a cunoaște încă de la început dispozițiile legii care pot conduce la aplicabilitatea unor cauze de impunitate ori de reducere a pedepsei."

În consecință, nu se impune completarea textului art. 283 din Codul penal.

6. Propunerea pentru **art. 290 alin.(3), respectiv art. 292 alin.(2) din Codul penal** privește introducerea unui termen maximal până la care persoana care a dat mita sau a cumpărat influența poate denunța infracțiunea¹³ [„Art. 290. (3) Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta, dar nu mai târziu de 6 luni de la data săvârșirii ei.”; „Art. 292. (2) Făptuitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta, dar nu mai târziu de 6 luni de la data săvârșirii ei.”].

După cum se poate observa cele două alienate conțin câte o cauză de nepedepsire pentru situația în care mituitorul, respectiv cumpărătorul de influență denunță fapta. Desigur fiecare din aceste cauze operează numai atunci când sunt îndeplinite o serie de condiții care rezultă din analiza textelor legale: denunțarea faptei, care trebuie să se fi realizat mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la fapta de mituire.

Rațiunea instituirii acestor cauze de nepedepsire este dublă. Pe de o parte, s-a avut în vedere că dacă cel care după ce a promis, oferit sau dat banii sau foloasele se autodenunță, înseamnă că regretă fapta, astfel că nu mai prezintă, sub raportul persoanei sale, un pericol social accentuat. Pe de altă parte, s-a ținut seama de **interesul descoperirii și sancționării celor care se fac vinovați de luare de mită, respective de trafic de influență, precum și de interesul prevenirii unor asemenea fapte, prin insuflarea temerii celor care ar fi tentați să-și trafice influența că vor fi denunțați.**

Conform opiniei Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție reglementarea unor cauze de impunitate dă expresie principiului echității procesului penal și finalizării acestuia într-un termen rezonabil, astfel cum acesta este definit în art. 8 din C.pr.pen.

În consecință, după cum se poate observa din analiza rațiunii introducerii unor asemenea cauze de nepedepsire, completarea textelor de lege prin introducerea unei condiții ca denunțarea să se realizeze înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta, **dar nu mai târziu de 6 luni de la data săvârșirii ei** goleşte practic de conținut scopul vizat de legiuitor prin introducerea acestor cauze de nepedepsire.

După cum susține și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, singura limitare în timp a efectelor oricărei cauze de impunitate este reprezentată

¹³ În prezent textele aveau următorul cuprins:

„Art. 290. Darea de mită

(3) Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.”

„Art. 292. Cumpărarea de influență

(2) Făptuitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.”

de termenul la care se împinește prescripția răspunderii penale pentru infracțiunea săvârșită.

De asemenea, limitarea în timp pune probleme de eficiență în descoperirea anumitor fapte, cum sunt cele de corupție ori cele economice. (potrivit punctului de vedere exprimat de D.I.I.C.O.T.).

Cu privire la argumentele expuse de către inițiatori, subliniem faptul că, pentru a evita să fie șantajați de mituitori, **funcționarii au la îndemână soluția mai simplă, de a se conforma cu dispozițiile legale, respectiv de a refuza să ia mită, fără a fi nevoie de o intervenție a legiuiitorului care sa îi protejeze.** (astfel cum arată și D.N.A.).

Mai mult, conform opiniei Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, spectrul „șantajului” din partea celui ce beneficiază de impunitate asupra altor participanți ce nu beneficiază de acest efect nu reprezintă o potențială amenințare reală la adresa celui din urmă: respectivul cunoaște oricum acest „avantaj” al celui care beneficiază de impunitate așa încât, comițând fapta își asumă necondiționat orice risc. Spectrul „șantajului” din partea celui care beneficiază de impunitate constituie o „amenințare” în același fel practic în care cel ce a luat mită se simte „amenințat” de dreptul statului de a-l trage la răspundere penală până la împlinirea termenului de prescripție a răspunderii penale pentru infracțiunea comisă.

Totodată, după cum bine se cunoaște, **șantajul constituie infracțiune**, iar prevederile existente sunt suficiente pentru sancționarea unei asemenea fapte, **fără a fi nevoie de un text care să beneficieze exclusiv funcționarilor care iau mită și care să aibă garanția ca după 6 luni de la consumarea faptei nu vor mai putea fi identificați.**

De asemenea, cu privire la introducerea unui termen de 6 luni, nu înțelegem natura acestui termen, care nu are echivalent în alte dispoziții ale Codului penal, respectiv care este sancțiunea (dacă există) a denunțării faptei după acest termen. Așa cum arată și D.I.I.C.O.T., *„în legătură cu modificarea art.290 C.pr.pen. vom sublinia că, prin natura ei orice clauză de impunitate profită persoanei care a săvârșit o faptă penală pe care legiuiitorul înțelege să nu o mai pedepsească în anumite condiții. Limitarea în timp pune probleme de eficiență în descoperirea anumitor fapte, mai ales în zona economică și a infracțiunilor de corupție, iar natura termenului de 6 luni nu are echivalent în alte dispoziții ale Codului Penal.”*

În consecință, **nu se impune completarea textului articolelor 290 și 292 din Codul penal.**

7. În ceea ce privește propunerea de introducere a unei noi infracțiuni (art. 296¹) – **abuzul de putere al organelor judiciare**, facem următoarele precizări:

a). Infracțiunea propusă **intră în contradicție cu principiul liberei aprecieri a probelor, precum și dreptul la apărare al inculpatului**, care are trebuie să cunoască încă de la început dispozițiile legii care pot conduce la aplicabilitatea unor cauze de impunitate ori de reducere a pedepsei. (în același sens este și punctul de vedere al D.I.I.C.O.T.)

Potrivit opiniei Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, nu poate constitui vreo formă de nelegalitate (cu atât mai mult nu poate di o infracțiune) aducerea la cunoștința suspectului/inculpatului de către organul judiciar

a beneficiilor legii procesual-penale în cazul unei conduite procesuale pozitive a acestuia în sensul în care sprijină tragerea la răspundere penală a unor persoane care au săvârșit fapte penale, fie acestea și fără legătură cu respectiva cauză.

b). Introducerea infracțiunii de abuz de putere al organelor judiciare ar avea ca unic efect exercitarea unei presiuni nemaiîntâlnite la adresa magistraților care soluționează cauze complexe. Atât în România, cât și în toate celelalte țări, există numeroase cauze complexe care nu pot fi finalizate în doi ani de la formularea sesizării. Audiarea a zeci de persoane, realizarea de expertize sau formularea de comisii rogatorii internaționale nu pot fi finalizate în termen de doi ani, mai ales în condițiile Codului de procedură penală actual, care prevede numeroase formalități de administrare a acestor probe, punctul de vedere exprimat Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, D.N.A. și D.I.I.C.O.T. fiind unitar în acest sens.

Prin acest mod de reglementare, procurorul care lucrează în cadrul unei direcții specializate și căruia îi sunt repartizate mai multe asemenea cauze este supus automat riscului de a săvârși o infracțiune, efectul fiind că niciun magistrat nu va mai fi stimulat să lucreze în cadrul unei asemenea structuri. În sensul celor de mai sus este și punctul de vedere D.N.A. și D.I.I.C.O.T.

După cum a subliniat și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, lipsa de celeritate în soluționarea cauzelor, atunci când are un caracter repetabil și se desfășoară cu o anumită formă de vinovăție poate constitui abatere disciplinară (art. 99 lit.h) din Legea nr. 303/2004), așa încât a încerca transformarea acestui tip de răspundere într-una penală echivalează cu știrbirea statutului de independență a procurorului).

c). Formularea de către organul judiciar de promisiuni unei persoane pentru a o determina să dea declarații este deja incriminată în cadrul infracțiunii de cercetare abuzivă (art. 280 Cod penal)¹⁴.

Prin incriminarea din nou a acestor fapte într-un text special, cu trimitere expresă la formularea de denunțuri și prevederea unor circumstanțe agravante, se urmărește odată în plus reducerea capacităților investigative ale organelor de urmărire penală și limitarea la maxim a denunțurilor formulate cu privire la săvârșirea de infracțiuni. (În același sens este și punctul de vedere al D.N.A.)

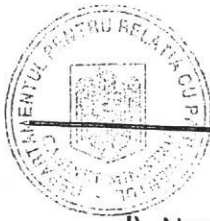
Nu există niciun argument obiectiv pentru a individualiza și reglementa în mod special această formă de sesizare a organelor de urmărire penală, iar legiuitorul ar fi lipsit de consecvență, în condițiile în care în alte acte normative stimulează persoanele să formuleze denunțuri care duc la tragerea la răspundere penală a infractorilor. (În același sens este și punctul de vedere al D.N.A.)

¹⁴ „Art. 280. Cercetarea abuzivă

(1) Întrebuințarea de promisiuni, amenințări sau violențe împotriva unei persoane urmărite sau judecate într-o cauză penală, de către un organ de cercetare penală, un procuror sau un judecător, pentru a o determina să dea ori să nu dea declarații, să dea declarații mincinoase ori să își retragă declarațiile, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează producerea, falsificarea ori ticluirea de probe nerezale de către un organ de cercetare penală, un procuror sau un judecător.

d). Nu înțelegem natura termenului de 2 ani prevăzut la alin.(4) și (5), având în vedere că forma sub care este prezentată infracțiunea poate întruni elementele constitutive ale unei alte infracțiuni de serviciu ori contra justiției; reaua-credință este o formă calificată a intenției, în același sens fiind și punctul de vedere al D.I.I.C.O.T.

De asemenea, precizăm că, în legislație nu sunt prevăzute termene de soluționare a cauzelor aflate la urmărirea penală în afara termenelor de prescripție.

e). Apreciem că ansamblul dispozițiilor legale existente la acest moment este apt să asigure protecția împotriva comportamentului abuziv ale reprezentanților organelor judiciare¹⁵, pe de-o parte și de a împiedica diverse persoane să depună denunțuri în mod fraudulos¹⁶, pe de altă parte.

În consecință, nu se impune introducerea unei infracțiuni de abuz de putere al organelor judiciare în Codul penal.

În final, atragem atenția că promovarea unei astfel de dispoziții interpretative va avea drept consecință consacrarea legislativă a unei reglementări legale mai favorabile persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

Astfel de propuneri, consacrate legislativ, sunt de natură să afecteze protecția penală acordată unor valori sociale deosebit de importante, legate de activitatea categoriilor de persoane (funcționari publici care au săvârșit infracțiuni de corupție) pentru care se urmărește reglementarea unui regim mai favorabil al răspunderii penale.

Pentru considerentele mai sus menționate apreciem că nu se poate susține propunerea legislativă menționată.

Cu deosebită considerație,

pentru Robert Marius CAZANCIUC, ministrul justiției, semnează

Liviu STANCU,
secretar de stat

¹⁵ Avem în vedere dispozițiile art. 272 (Influențarea declarațiilor), 275 (Sustragerea sau distrugerea de probe ori de înscrisuri), 277 (Compromiterea intereselor justiției), 280 (Cercetarea abuzivă), 281 (Supunerea la rele tratamente), 282 (Tortura), 283 (Represiunea nedreaptă) din Codul penal.

¹⁶ Avem în vedere dispozițiile art. 268 (Inducerea în eroare a organelor judiciare) din Codul penal.

